

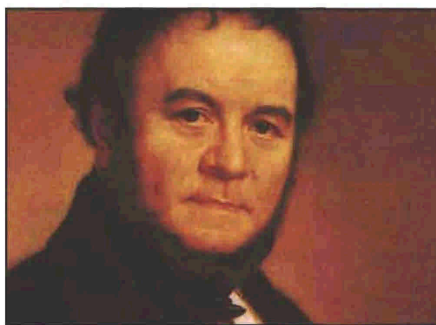
Δοκίμιο

Μέγας κώδικας υπαινιγμών

Καταγράφοντας τις διακυμάνσεις του πάθους

«και ο άνθρωπος που για τρία τέταρτα της ώρας διαλογιζόταν πώς θα τερματίσει τη ζωή του, πήδησε αιφνιδίτως σε μια καρέκλα για να φάξει στη βιβλιοθήκη του τον τιμοκατάλογο των κρυστάλλων Σεν – Γκομπέν»

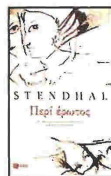
(Ιδείτε Stendhal, «Αρμάνς», 25)

Το 1817, κατά τη διάρκεια μιας περιδιάβασης στη βασιλική Σάντα Κρότσε (του Φίλιππου Σταυρού) της Φλωρεντίας, ο Στανιάλ ή Ανρί Μπελ (1783-1842), όπως ήταν το πραγματικό του όνομα, βιώνει πρωτογενώς ό,τι συνήθως καλείται «σφοδρός έρωτας για το αισθητικό πλήρωμα». Η συναφής εξομολόγησή του αποτελεί αράχτιο τεκμήριο του δριάμβου του Άλλου στο εγώ. Η θέα είναι Δόξα και Οίστρος ταυτόχρονα. Το σώμα δεν μπορεί να αντισταθεί στην κραταιά συγκίνηση. Παραθέτο: «Είχα ήδη περιέλθει σε ένα είδος έκστασης από τη σκέψη και μόνο ότι βρισκόμουν στη Φλωρεντία, και από το γεγονός ότι βρέθηκα τόσο κοντά σε σπουδαίους άνδρες των οποίων τους τάφους μόλις είχα αντικρίσει. Απορροφημένος όπως ήμουν από τη θέαση της ανυπερέβλητης ομορφιάς, την παρατηρούσα από κοντά, την άγγιζα κατά κάποιον τρόπο. Είχα φτάσει σε εκείνο το συναίσθημα σημείο όπου οι ουράνιες συγκινήσεις που χαρίζουν οι Καλές Τέχνες ανταμώνουν με τα αισθήματα του πάθους. Βγαίνοντας από τη

Σάντα Κρότσε, μ' έπιασε ταχυπαλμία... η ζωή είχε χαθεί από μέσα μου, προχωρούσα με το φόβο ότι θα σωριασιώ» (ιδείτε προχειρά το ημερολογιακό αυτό απόσπασμα στο, Ντιέβιτ Λίβιτ, «Φλωρεντία», μετάφραση: Γιώργος Τζήμας, εκδόσεις «Μεταίχμιο», 2001, σελ. 36 επ.). Η ψυχίατρος Γκρατσιέλα Μαγκκερίνι, η οποία μελέτησε ανάλογες περιπτώσεις τουριστών, εργαζομένων στο παρακείμενο νοσοκομείο Σάντα Μαρία Νουόβα, κατονόμασε, σκεπτικά, το φαινόμενο αυτό «Σύνδρομο Στανιάλ».

Η ακαριαία εντύπωση ενδέχεται μάλιστα να οδηγήσει σε ερωτικούς κραδασμούς πρώτου μεγέθους, όταν στη θέση της βασιλικής Σάντα Κρότσε βάλουμε την εικοσιοκτάχρονη ευειδή Μιλανέζα Ματίλντε Ντεμπόσκι, το γένος Βισκοντινί. Είναι η κυρία την οποία σύστησε στον Στανιάλ, το 1818, ο καλοζωισμένος Τζουζέπε Βιεζάρρα. Παρότι κατ' αρχάς εδότη η εντύπωση ότι η Ματίλντε θα αποτελούσε μια

STENDHAL
Περί έρωτος
 ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΜΤΦΩΡ.
 ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: ΕΦΗ
 ΚΟΡΟΜΗΛΙΑ
 «ΠΑΤΑΚΗΣ»
 ΣΕΛ. 698. € 27,50

ακόμη κατάκτηση του πνευματώδεσταιου, αλλά όχι και τόσο γοητευτικού εξωτερικά Στανιάλ, ο οποίος σπρωχόμενος ζούσε τότε το δράμα της ναπολεόντειας κατάρρευσης, τα πράγματα δεν είχαν θετική εξέλιξη. Οι πρώτες ενθουσιώδεις αντιδράσεις, οι πρωτόλειες προσεγγίσεις και τα συμπροσφραζόμενα τους εκφυλιστηκαν γρήγορα σε μια διελκυστική οριακή παρεξήγηση. Η μη ανταπόδοση έτεινε να καταστρέψει το φρόνημα του έρωτα, όπως το γνωρίζουμε μέσα από τη ζωή και τη λογοτεχνία. «Η εικόνα αυτής της πίστης, αυτής της τρυφερότητας, παντού με κυνηγάει, λιώνω, παίρνω φωτιά, σαν να με καίει κι εμένα η ίδια φλόγα»: ό,τι ακούγεται τόσο καθαρά στον «Βέρβερο» του Γκέτε πασιώς επιζητούσε και στην άτυχη περίπτωση του δυναμικού ζεύγους Ματίλντε Ντεμπόσκι – Ανρί Μπελ τη δικαιοσύνη του. Η έρμηξ του είναι φάνταζε παλι εφιαλτική.

Και δεν θα μαθαίναμε τιπο-

τε άλλο γι' αυτή την κοινότητα ιστορία, αν στις 29 Δεκεμβρίου του 1819, τη δόλη Day of genius, ο Στανιάλ δεν αποφάσιζε να καταγράψει τις διακυμάνσεις του πάθους του υπό μορφή ενός σαφώς αποκλινοτός δοκιμίου. Αναπτύσσοντας την άποψη ότι «ο έρωτας είναι ένα υπέροχο λουλούδι, πρέπει όμως να έχεις το θάρρος να πας να το κόψεις από το χείλος ενός φοβερού γκρεμού. Εκτός από τη γελοιοποίηση, ο έρωτας έχει πάντα στο πλευρό του την απελπισία της εγκατάλειψης από το αγαπημένο πρόσωπο, και τότε δεν μένει πια παρά ένα dead blank για όλη την υπόλοιπη ζωή», (ιδείτε σελ. 235), το «Περί έρωτος» μνημειώνει ένα μείζον σύνολο γενικών ιδεών, προσωποπαγών αποτιμήσεων, κρίσιμων βιωμάτων και εμβληματικών ανταποκρίσεων των υποκειμένων-αντικειμένων του έρωτα. Και επειδή «δεν συναντάμε κάθε μέρα αυτό που είναι φτιαγμένο για να μας προσφέρει ακριβώς την εικόνα του πόθου μας», όπως συνόψισε πολύ μεταγενέστερα ο Λακάν (ιδείτε «Le Séminaire», I, 163), το παρόμοιο δοκίμιο του Στανιάλ, το οποίο μελετά με σπάνια συνέπεια φιλότιπες, κριματά και ενναύσιες εν αγάπη ή μη των μελών της ανθρώπινης κυψέλης, επρόκειτο να καταλάβει μιαν ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στα διασημότερα επιτεύγματα του δημοσιογραφικού λόγου. Επιχειρώντας με γενναυότητα και άλλο τόσο ήθος να καθύψει το προαναφερμένο «dead blank», δηλαδή το «απόλυτο κενό», η γραφή αποκαθιστά την επαφή με τη Ματίλντε Ντεμπόσκι ή Μετίλνι, όπως την ήθελε ο Στανιάλ, σε ένα περίπου φαντασιακό, δηλαδή φιλελεύθερο, ζειδωρο τοπίο ακραίων συγκινήσεων, εξα-

Ταξίδια και περιπέτειες

PONTA ARMITATZ
Το σπίτι του πειρατή
 ΜΤΦ: ΠΕΝΑ ΡΟΣΣΗ - ΖΑΪΡΗ
 ΕΙΚΟΝΟΓΡ.: ΧΟΛΙ ΣΟΥΕΪΝ
 -ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ, ΣΕΛ 32
 ΠΟΛΥΧΡ., ΣΚΗΡΟ ΕΞΩΦ., € 10,50

ντλιτικών εξομολογήσεων εκ βαθέων πάντα, αναστοχαστικών εκτιμήσεων και αυτοελεγχόμενων υφολογικά αποτυπώσεων. Κι εκεί ο Σταντάλ θα αποδειχθεί, μεταξύ άλλων, πρόμαχος του καλώς εννοούμενου φεμινισμού: η Γυναικία δεν ωραιοποιείται ούτε ευτελίζεται. Παραμένει μοναδικό μυστήριο και κερκτική αποκάλυψη. Η συγγραφική ευφυΐα συναντά το πολυπόθητο Ονειρο του έρωτα και συμβιβάζεται πλήρως: το δοκίμιο είναι η αίσια πορεία στην ενδοχώρα της Μετ'Αντ. Η εκτόνωση είναι κραταιά.

Η κραυγή «O sprich, mein herzallerliebstes Lieb, warum verliessest du mich?» (ΐδετε Χάινε, «Lyrisches Intermezzo», 23, 285, δηλαδή «Αχ, πες μου, έρωτα της καρδιάς μου έρωτα, γιατί με εγκατέλειψες;») θα συνοδεύεται πάντα από τη μουσική των κωδικοποιήσεων του έρωτα, τις οποίες κατέθεσε ο Σταντάλ προτού μάλιστα προχωρήσει στην οργάνωση των ωριμότερων έργων του. Η καλοδουλεμένη μετάφραση, η οποία μαρτυρεί δόκιμη θητεία στον χώρο των έντιμων μεταφρώων, συνοδεύεται από μια εμπειριστικώς εισαγωγική, η οποία δεν θέλει να αποκρύψει τη συγγένειά της από την ανάλογη μουσική εργασία του Β. ντελ Λιτό, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Γκρένομπλ, της ιδιαίτερης πατρίδας του Σταντάλ. Συγκρατώ επίσης ότι οι εξαντλητικές σημειώσεις συμβάλλουν με τη σειρά τους αποφασιστικά στην πληρέστερη κατανόηση του απαιτητά μονοδιαστατού αυτού έργου, διακρινόμενες, μεταξύ άλλων, τόσο για τη σαφήνεια όσο και την πιστότητα τους.

ΓΕΩΡΓΟΣ ΒΕΗΣ
 georgeveis@hotmail.com

Η αλήθεια είναι ότι μετά την υπερπροσφορά παιδικών βιβλίων με μάγισσες, μάγους, φαντασματά, δράκους, νεράιδες και γοργόνες, τελευταίως τυπώνονται σοκ ολίγα βιβλία με πειρατές. Και η αλήθεια είναι, επίσης, ότι πολλά από τα έργα αυτά ελκύουν το μικρό παιδί, που ονειρεύεται περιπέτειες, μάχες, θαλάσσιους θρόνους, σκληραγωγημένους ναυτικούς, κρυμμένους θησαυρούς, χαμένα νησιά, φρεγάτες, θαλασσοπούλια, κάποιον κάπου, και μιαν αγαπή η οποία συναντά εμπόδια που ξεπερνά. Βέβαια ανεξαρτήτως της πληθώρας των τίτλων και της υπερβολικής προώθησής τους από μέρους των εκδοτών, όταν το προσφερόμενο βιβλίο έχει χιούμορ, ωραία εικονογράφηση, πρωτότυπη και ποιότητα (μία και τα περισσότερα απευθύνονται στα πολύ μικρά παιδιά), η στήλη τα συνιστά, γιατί και η περιπέτεια, κυρίως η περιπέτεια, και τα ταξίδια, ιδίως αυτά του νου, μέρος από την ουσία της ζωής είναι.

Το «Σπίτι του Πειρατή» κυκλοφόρησε για πρώτη φορά πέρυσι στην Αγγλία από τον οίκο «Puffin Books», που ανήκει στον γνωστό «Penguin Books» - το υπογράφουν δυο καλλιτέχνιδες, η συγγραφέας Αρμιτατζ και η εικονογράφος Χόλι Σουέϊν, και είναι από τις εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις κείμενο και εικόνας να συνομιλούν εύγλωττα μεταξύ τους, να διαλέγονται με τον αναγνώστη σαν έργο ενός και μόνον ανθρώπου. Τόσο ταίριαστί και αρμονική φαίνεται πως υπήρξε η συνεργασία, ίσως και η ταύτιση των δύο δημιουργών.

Η ιστορία μάς μιλά για έναν μικρούλη πειρατή, τον Φρίξο, που δεν του άρεσε καθόλου το επαγγελματί του. Ταξίδευε καιρό με το οικογενειακό μπάγκο και όταν ήλθε η ώρα να πει σε όλους τους δικούς του πως παραιτείται και εγκαταλείπει την πειρατεία, «δεν είμαστε με τα καλά μας», φώναξαν και οι δυο γονείς μαζί, εφόσον ποτέ στην οικογένεια δεν είχε υπάρξει στεριανός. Αλλά ο μικρούλης επέμενε κι εκείνοι τον βοήθησαν να βάλει τα υπάρχοντά του σ' ένα παλιό μπαούλο. Ξέρετε, καλύτερα μαπού, σπαθί, πειρατικό καπέλο, σκοινί, παπαγάλο (λουτρίνο), ξύλινο πόδι (του προπάππου του), οδοντόβουρτσα (δική του αυτή). Γιο-χο-χο! Γιο-χο-χο!, τους αποκαίρησε και ξεκίνησε την περιπέτεια του στη στεριά αναζητώντας πρώτα ένα σπίτι. «Πάω να κυνηγήσω το δεινό μου/ να βρω το σπίτι το δικό μου./ Ένα σπίτι ακούνητο γερό/ πάνω σ' ένα λόφο ψηλό...». Περνώντας από το δασος βοήθησε ένα πουλί κι όταν έφτασε στο λιβάδι βοήθησε το πρόβατο να ξεμπλεχτεί από τα αγκάδια κι έ-

βαλε σε νάρθηκα το σπασμένο πόδι του σκύλου που θρηνούσε. Έτσι προχώρησαν μαζί. Ο Φρίξος, το πουλί, το πρόβατο, ο σκύλος - πήγαιναν να βρουν το σπίτι που ονειρεύονταν ο πειρατής που δεν ήταν πια πειρατής.

Ψηλά στον λόφο, σε ένα ηλιόλουστο σπίτι-κι κατοικούσε ένας αγρότης που δεν ήθελε να είναι αγρότης. Από μικρός ονειρευόταν να γίνει πειρατής...

Σήμερα ο Φρίξος με τα ζώα του κατοικεί στο σπίτι των ονείρων του και ο Κίμωνας, ο αγρότης, ταξιδεύει με το πειρατικό της οικογένειας του Φρίξου. Α, ναι, πολύ συχνά πραγματοποιούνται τα όνειρά μας.

Η όμορφη εικονογράφηση είναι μοντέρνα και ευρηματική. Εικόνες που μιλούν κι έχουν να διηγηθούν τόσα...

Η έκκλησή μας και η ένστασή μας έχει να κάνει με τη λέξη «πειρατοξεκκαρδιότευση», που μάλιστα προκαλεί από το εξώφυλλο!

***

Και μια και ο λόγος για τους πειρατές, έχουμε να συστήσουμε δυο ακόμη καλά βιβλία αυτού του είδους:

ΠΟΙ ΤΙΕΣ
Περίεργη πειρατής
Ο θησαυρός στο Νησί με τα Μαργαριτέρια
 ΜΤΦ: ΜΕΛΙΝΑ ΒΑΤΙΝΑ
 ΕΙΚΟΝΟΓΡ.: ΛΟΥΙΣ ΜΟΥΑΝ
 -ΚΕΛΕΡΟΣ, ΣΕΛ 58, € 5,50 έκ.

Και τα δυο αφηγούνται τις περιπέτειες ενός παιδιού - πειρατή, του Φτερούλη, που ταξιδεύει με τους πειρατές γονείς του και τις πειρατικές αδελφές του, ψάχνοντας για χαμένους θησαυρούς. Ποτέ δεν κλεβουν, αρμενίζουν ειρηνικά. Μάλιστα για χάρη της πειρατείας πούλησαν το οικογενειακό ζαχαροπλαστείο και αγόρασαν το καλό παλιό σκαφί. Ο μπαμπάς πειρατής ονομάζεται Πιρουνής και το τρικατάρι τους «Καλή Ορεξη». Η μία από τις αδελφές του ακούει στο όνομα Νουγκαπίνα και η άλλη Ταρτούλα. Ο Φτερούλης φυσικά δεν πηγαίνει σχολείο, κολυμπά όλο τον χρόνο και τις Κυριακές τρώει ψιτό καρχαρία. Έχει έναν φίλο, τον Κεραυνό. Από άλλο πειρατικό αυτός. Αγαπά και μια κοπέλα, την Πέρλα, κόρη του κανίβαλου που είναι χοριοφάγος. Αυτά. Αλλά με πολλές περιπέτειες. Καλοκαγιάδες και εξωτικές. Ωραία και κομψά βιβλία, χρώματα χαρούμενα, πολύ χιούμορ, έξυπνες φιγούρες, οικείες, άρτια εκτύπωση, γενικός πολύ καλή δουλειά. Θα ευχαριστηθούν τα παιδιά.

Ηλικία: Προσχολική-πρωτοσχολική

ΕΛΕΝΗ ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ